

SZÉKESFEJÉRVÁR.

Társadalmi hetilap.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, iskolatanács, s a tanítók és községi jegyzők egyletének közlönye.

Megjelen hetenkint kétszer: szerdán és szombaton.

A lap ára
házhöz hordással vagy postán küldve:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 frt. — kr.
Negyed évre	1 frt. 50 kr.

Bérmertetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Hirdetmény a bélyegdíjon felül, minden három hasábos petítor: Megrendelőinktől 6 — nem megrendelőinktől 8 kr-ért igrtattatik be.

Lapunk számára hirdetések felveznek **Budapest**en: Hasenstein és Vogler, Lang L. és társa, Weisz Móricz.
Bécsben: Opellik L. és Mosse Rudolf. Hrdlicka Vincze.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének (Széchenyi-utca 5-ik sz.) címzendők; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak **Klökner Péter** kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel. — Nyilttérben megjelenő közlemények után három hasábos petítorért 10 kr. fizetendő.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Előfizetési felhívás

„Székesfejérvár”

hetenkint kétszer — szombaton és szerdán — megjelenő

társadalmi hetilap

1877-ik évi VII-ik évfolyamára.

A lap ára helyben házhöz hordva vagy vidékre postai küldéssel:

Egész évre (jan.—decz. végeig) 8 frt.

Félévre (jan.—jun. végeig) 4 frt.

Évnyegyedre (jan.—mart. végeig) 2 frt.

A lap tetemesen nagyobb alakban, csinos kiállítással jelenik meg s mind kiállítását, mind tartalmát tekintve a csekély áremelés bőven jutalmazva leend.

Lapunk előfizetőit kérjük, miszerint az előfizetés mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék. — Egyszersmind kérjük lapunk eddigi pártolói s barátait, hogy azt saját körükben terjesztetni sziveskedjenek.

Előfizetési pénzek **Klökner Péter** lapkiadóhoz címzendők, ezek beküldésére ajánljuk a posta-utalványokat, melyek bérmertesen csak 5 kr-ba kerülnek.

Népkönyvtárak szervezése.

A nép művelődése ügyében többször felszólaltunk s a fontos eszmét pártolva, ajánlottuk azt a népnevelésügy minden igaz barátjának.

A nép művelődésének kétségtelen egyik leghatalmasabb mozgatója s fejlesztője leend a népkönyv-

tárak szervezése, melyre nézve szintén több ízben már cikkezünk. Most a fővárosban is megindult ez ügyben egy igen életrevaló mozgalom, mely már a tárgy fontosságánál fogva is érdemes arra, hogy mi is szóljunk róla, annál inkább, mert a népnevelés ügyét mindenkor az egyik legszükségesebb dolognak tartottuk.

A fővárosban egy bizottság alakult a népkönyvtárak alapítása és szervezése iránt, mely üdvös működését már megkezdte, kívánatos volna, ha a megyében létező tanító-egyletek is felkarolnák ez ügyet, vagy pedig még üdvösebb volna, ha a tanító-egyletek kebeléből és a közönség köréből egy bizottság alakulna, a megye területén s városunkban népkönyvtárak szervezése végett.

Hogy culturalis tekintetből, mily hasznosak lennének a népkönyvtárak az már e lap hasábjain is eléggé meg volt vitatva. De megyénkben, néhány községben már ily könyvtár létezett is, később azonban ismét elpusztultak, miután a mult évtizedek politikai mozgalmai a műveltséget fejlesztő ily mozgalmak terjesztésére nem voltak kedvezők.

Ragadjuk meg tehát most az alkalmat s tegyünk ez ügyben annyit, mennyit jó akarattal tenni lehet.

A nagy közönség és a népművelődés barátainak tudomására hozatal végett a fővárosban székelő bizottság munkálatai alapján közöljük azon általános alapelveket, melyek az ily népkönyvtárak szervezésénél szükségesek és figyelembe veendőek.

1) A népkönyvtárak felállítására a népoktatási tanintézetekkel szerves összeköttetésben történjék, mintegy az iskolai könyvtárak fejleményeként és kezelésével lehetőleg a községi népoktatási tanintézetnél működő tanító bizassék meg.

2) A népkönyvtárakat népszerű tudományos előadásokkal kell kapcsolatba hozni s általában lehetőleg igyekezni kell azon, hogy ezek a község összes szellemi s társadalmi működésének központjává szolgáljanak. Külön népszerű előadásokat rendező egyesületek s bármely más társadalmi és tudományos társulatok alakítása külön a népkönyvtáraktól csak nagyobb községekben tanácsolható, még külön olvasó helyiségek kibérlése is azon időre halasztandó, midőn a népkönyvtárak eszméje már gyökeret vert.

3) A népkönyvtárak alkotásánál a felekezeti s politikai pártkülönbség szigorúan kerültessek, különösen oly irányban, hogy abból elentétek származzanak; ellenben nagy súlyt kell fektetni bennök a nemzeti szellem és érzelem ébresztésére, a polgári kötelességérzet ápolására s e célból minden hazaelenes vagy erkölcsrontó irány szigorúan elkerülendő.

4) A népkönyvtárak szorosabb értelemben véve tisztán csak az elemi népiskolát végzett felnőtt egyének számára állítandók s így a népkönyvtárak alakítása alkalmával sem a tanuló ifjuság, sem az ugynevezett értelmiség, sem pedig a magasabb oktatásban részesült ifjuság igényei nem veendőek tekintetbe. A nép foglalkozásmódjának megfelelőleg népesebb s műveltebb városokban az iparos- s kereskedő osztály számára a földművelőkétől külön népkönyvtár is alakítható kivételesen s ha a földművelők már eléggé megszilárdult.

5) A népkönyvtárak szervezésénél s vezetésénél a népek mindenkor kellő működési tért kell adni, óhajtható azonban, hogy a tanítókon, jegyzőkon s papokon kívül a község értelmisége is részt vegyen a munkában, de mindig óvatosan úgy, hogy a maguk

TÁRCZA.

Tizenhárman.

(Maurice után.)

„Uraim és hölgyeim,” hangzék hirtelen a tanácsosné rikácsoló hangja aggodalomteltelen az élénk társalgás közé, mely az asztalnál folyt, „én igen kellemetlen felfedezést tettem; mi 13-an vagyunk! Azért kénytelen vagyok sürgetőleg indítványozni, hogy rögtön hívjanak ide tizennegyedik személyt, nehogy később asztalkörünk valamely tagját szerencsétlenség érje.”

Pillanatnyi csend állott be. Valamennyi jelenlévőnek szemei ide oda tévedeztek.

„Csakugyan, 13-an vagyunk,” hallatszott több oldalról.

„De kérem tanácsosné asszony!” vélekedék egy szabadelvűségéről ismeretes öreg orvos, „Ki hinne még ily dajkamesékben, mint a szerencsétlen 13-as szám? Nem, nem, és kérem ne szaporítsuk a társaságot.” A jelenlévők többsége helyeslését fejezte ki, de másik része, többnyire korosabb hölgyek, aggodalmasan ránczolák homlokaikat.

„Mégsem kellene ezt oly könnyedén venni,” mondá a főmérnök, „Vannak esetek.”

„Eh mit esetek,” szakítá félbe az orvos. „A mi felvilágosodott századunkban senki sem hisz többé ily ostobaságban!”

„Ostobaság? ostobaság?” szól hevesen a tanácsosné. „Ez nem ostobaság. Hallja csak, boldogult néném hasonlóképp volt egyszer egy 13 tagból álló társaságban és a legutoljára érkezett egy, csinos fiatal

ember, ki a hazamenetelben csakugyan megbottolt és kitörte lábát, ez következménye a —

„A csinos fiatal ember valószínűleg kissé több bort ivott, mintsem elbirt!” szakítá félbe a javithatatlan orvos. „És ha az ön boldogult nénje a fiatal embert hazavezette volna, e baj bizonyára nem történt volna meg.”

„Kérem, orvos ur,” viszonzá kissé sértődve a tanácsosné, „boldogult néném tudta, mi illik. És gnyolódásait a 13 fölött még meg fogja ön bánni, abban bizhatik.”

„Van valami a dologban,” kezdé most fontoskodó hangon egy törvényszéki ülnök.

„A 13-as szám szerencsétlenséget okoz. Én is tudnék egy esetet elmondani. A neveldeben volt egy barátom.”

„Az Isten szerelmeért, igen tisztelt asszonyom,” kiálta közbe ismét az udvariatlan orvos, „Kíméljen meg bennünket nevelői barátinójével!”

„Nem, nem beszélje el!” kiálták a szerencsétlen számhoz ragaszkodó nők. „Akkor én is fogok elbeszélni! Én is! Én is! Én is!”

„Csak egy percznyi csendet kérek, hölgyeim,” szóla most egy fiatal ügyvéd. „Engedjék, hogy a hitetlen orvost megtérítem.”

„Ah” kiálták a hölgyek, örvendve e nem remélt segítségen, s halljuk az ügyvéd urat!”

„Én magam tapasztaltam,” kezdé a fiatal ügyvéd „hogy a 13-as számnak végzetes tulajdonsága igaz —”

„Ó maga tapasztalta!” visszhangzék a hölgyek ajkairól. „Folytassa ügyvéd ur, folytassa!”

„Ugy öt év előtt,” folytatá emez, „épen egy éves házasság voltam, én és nőm, meghívót kaptunk

estélyhez egyik barátomhoz. Nőm az nap épen kissé gyengélkedett, tehát magam mentem oda.”

Kedélyesen mulatgattunk, és csak midőn már elváltunk, vette észre valaki, hogy 13-an voltunk. Az utolsó szerencsétlenség éri! jósolá egy hölgy. Mindnyájan neveltünk, de legjobban én, ki legutolsó érkeztem.

„Minden balsejtelemmel haza ballagok, kinyitom házam kapuját, midőn a cselédségnek eszeveszett ide oda futkozását veszem észre.”

„Oh Istenem, mint dobog a szívem,” suttogá a tanácsosné.

„Patvarba, mi történik itt?” kérdém bánulva. Nem felelték. Föl s alá futottak vad sietséggel a lépcsőkön. Ekkor nagyon megijedtem. Épen jött János a házi szolga lihegve a lépcsőn le, vizes sajtárral kezében. Kétségbeesetten csipem öt nyakon. Ember, mondam mennydörögve, mondd meg hát te, mi történik itt?”

Egy pillanatig meghökkenve meredt rám.

„Oh Istenem, ön az tekintetes ur? mondá és tovább akart futni.” De én erősen fogtam és egészen magamon kívül kiáltam:

„Az Istenért János, felelj! Baj történt?” „Hogyan? hát nem tudja még a tekintetes ur? Azt hittem azért jött haza.”

„Vérem megfagy,” suttogá a tanácsosné. „Képzelmék halálos ijedelmemet,” folytató az ügyvéd. „Alig tudtam még kinyögni: Valami szerencsétlenség történt nőmmel?”

„Dohogy,” viszonzá János vigyorogva, az épen nem, csak a foga fáj. De talán az is elmúlt, mert most ügyvéd ur anyósánál van, ki az imént érkezett látogatóba.”

óhajtait, mint a nép indítványát s határozatait igyekezzenek érvényre juttatni és semmit se erőszakoljanak mindaddig, még azon eszme számára a közvéleményt meg nem nyerték.

Ájánljuk ezen pontok figyelembe vételét s a népkönyvtárak szervezését a művelődés igaz barátainak és kezdjék meg már eleve ez irányban működésüket. Óhajtandó volna, ha ez új év beköszöntésével népnevelés-ügyünk fejlődésére is új aera bekövetkezne s ez fejlődne hazánk culturalis haladása javára. — Adja Isten!

A kis lutri megszüntetése.

Egy igen fontos határozat hozataláról értesültünk Bécsből, az osztrákbirodalmi gyűlés költségvetési bizottságából. Nem kevesebb az, mint a kormányt a kis lottónak végleges megszüntetésére utasító határozat, melyet a budapesti bizottság azon alkalomból fogadott el, hogy a deficit elenyészítése s a direkt adók reformálása felett tanácskozott.

Első pillanatra tisztán állhat mindenki előtt, mily nagy kihatása van nemcsak a birodalom túlsó felére, melyre vonatkozólag tulajdonképp hozott, hanem Magyarországra, nézve is ezen határozatban kimondott elv végrehajtásának. — Pillanatra sem lehet elvitatni, hogy a kis lottó megszüntetése áldásos volna a társadalomra nézve.

Evek során át nem egy ízben merültek fel hangok a sajtóban, hogy ezen a szegény népre úgy anyagilag, mint erkölcsileg káros hatású intézmény megszüntetésé véggé. Ki lett mutatva, hogy a kis loto sokkal károsabb az államra következményében, mint a mennyi hasznot belőle a budgetben feltüntetni lehet; hogy még a szegény nép filléréit mohón rakja be az állam által engedélyezett, sőt maga az állam által kezelt nyerészkedő intézmény gyűjtőedébe, nemcsak az ekként egybegyűlt milliók képeznek, minden egyenes adónál súlyosabb terhet az adózók vállain, hanem a csábító nyervágy által ezerek és ezerek vonatnak el a munkás tevékenységtől, ezerek és ezerek keblében ébresztetik fel a nyerészkedési szenvedélyt, mely az aránytalan valószínűségi játékokban számtalan család tönkretűnését eredményezi.

Példákkal lehetne illusztrálnunk az itt elmondottak valóságát, ha arra egyáltalán szükség volna. Ki lehetne számítani, hogy a négy millió 50 ezer frtot, mit a magyar pénzügyminiszter lottó-jövedék címén a jövő évi költségvetésben előirányzott, tízszeresen fizeti meg az ország lakossága. Idézni lehetne a koldusbotra jutott családok történetéből, fel lehetne keresnünk a még nem rég boldog megelégedés közepette élt középosztálynak feldult hajlékait, hogy lássuk a nyomort, melyet közvetve az állam idézett elő. Mert a kis lottón nem az akar nyerni, kinek a kilátásba helyezett nyereményre feltétlen szüksége nincs, hanem a szegény osztály, mely kezemunkájával, veritékkel szerzi meg a krajczárokat, hogy azt az állammal játszva megtízszerezze. S miután a mi kis lottónk olyan alapa van fektetve, hogy a nyerés valószínűsége a vesztes valószínűségéhez képest fordított viszonyban

„Az anyósom jött látogatába?” nyögöm, egy székre rogyva, hisz az nagyon szép!

„Igen tisztelt uraim és hölgyeim!” végzé az elbeszélő elegikus hangon: az én anyósom most már a boldogultak paradicsomában van, honnan nem lehet visszatérni; de akkor egy fél évig volt nálunk látogatába! Nem, nem, ne gúnyolódjék az ember a 13-as szám fölött; én magam tapasztaltam!”

B. M.

Elmés mondatok.

Összegyűjtő: B. J.

Empedokles kérdeztetvén: mi az Isten? „Kör, melynek középpontja mindenütt van, körzete sehol.”

Thalész a hét bölcsök egyikét kérdezték: „El rejtheti-e magát Isten elől a gonosz cselekvő ember? — mire felelésül azt nyerte — még a roszt gondoló sem.”

Sz. Ágostont kérdezték egykor: „Mit csinált Isten a világtéremtése előtt? — felelvén: poklot a kíváncsiaknak.”

Alfonz, Aragónia királya előtt egy tudatlan dícselkedett, hogy bölcs emberre akadt, mire a király gúnyosan így szólt: „Mint ismerhette meg a tudatlan a bölcsöt?”

Sokrates, athaeni bölcs, vendégeket várván, szük vacsorát készítettett s midőn neje e miatt nyugtalanokdónk, így szólt: „Ha vendégeink jók, elég van számukra készítve, ha rosszak, több az elégnél.”

XI. Lajos király egy pompás könyvtárral bíró tudatlanhoz következőleg szólt: „Hasonló vagy egy pupos emberhez, ki hátán hordott terhének semmi hasznát veszi.”

áll, nagyon természetes, hogy tíz betevő közül nyolc elveszti tételét.

Ha nem teküdnék az ember természetében, hogy a veszteség a játék újabb megkísérlésére vezet; az osztrák-magyar kis loto ellen nem lehetne kifogást tenni. Hisz akkor egy elvesztett tétel után senkinek sem volna kedve több betevést kockáztatni. De fájdalom, az ellenkező áll. A ki elveszti tételét, azt gondolja, előbb utóbb ki kell, hogy huzzák számait, s fokozottabb buzgalommal kíséri a szerencsét, mely többnyire szerencsétlenségének lesz okozója.

Hogy mily mérvben vett erőt az osztrák magyar monarchia lakosságán a lutrizás szenvedélye azon negyedszázad alatt, mióta az intézmény behozatott, ekklatánsan mutatják amaz adatok, melyek időről-időre a lapokban megjelennek. Hogy messzebb ne menjünk, utalunk a bécsi rablógyilkos Francesconi elítélésére és kivégeztetésére alkalmából az egész birodalom valamennyi lotto-gyűjtőedéje körül támadt csődületekre, midőn az érezte magát boldognak, ki előbb tehette be néhány krajczárját a „biztos nyeréséget” ígérő számokra. Így csupán a linezi lotto-hivatal gyűjtőedéjénél az ítélet kimondásakor több, mint kétszáz ezer frt., a kivégezések pedig 550 ezer frt. gyűlt össze az apró tételekből egy húzásra. A tudósítás, melyben ez adat foglaltatik, megjegyzi, hogy ama lotto-hivatal rendes heti bevétele 50-60 ezer frt. közt váltakozik. Hány szegény ember kenyérré válója foglaltatik e heti 50-60 ezer frtban s hányan éheznek s fájznak, míg azon összeg egybegyűl.

E szomorú viszonyokon mindaddig segíteni nem lehet, míg az állam alkalmat nyújt a szerencsejátékokra. E bajokat csak a kis lottó megszüntetése orvosolhatja.

Ha jól emlékezünk: a nagy képviselő házban egyik közelebbi budgetvita alkalmával szóba jött a kis lottó megszüntetésének kérdése. Az akkori pénzügyér úgy nyilatkozott, hogy ez intézmény kiküszöbölését a birodalom túlsó felével együttesen kell eszközölni, hogy eredménye legyen, mert, ha a budapesti, temesvári, és nagyszabeni lottóhivatalok bezáratnak is, a bécsi, gráci, trieszti, linezi, prágai stb. lottóhivatalok gyűjtőedéjeibe foly azaz összeg is, mely mindaddig, míg a magyar lottóhivatalok működnek, mégis csak hazánkban marad. De az osztrákok vonatkok lottóhivatalaikat feloszlatni s így ni sem menekülhetünk az átkos intézménytől.

Most az osztrák budgetbizottság határozata folytán kilátás van rá, hogy a reichsrath is a kis lottó megszüntetését fogja kimondani. Ez esetben erkölcsi kötelessége a magyar kormánynak is benyújtani javaslatát a lottó-jövedelmek más uton való pótlásáról s ha ezt tenni elmulasztja a törvényhozásnak válik kötelemévé, hogy őt erre utasítsa.

Igaz, hogy mint a pénzügyminiszter legközelebb kijelenté, a mostani viszonyok közt minden jövedelmi forrásra szüksége van az államnak s ha a lottó-jövedék elesik, az országunk újabb adó által kell az ennek következtében a bevételekben támadó hiányt pótolni. Ámde véleményünk — és nem kétkedünk, minden józan gondolkodásu egyén véleménye szerint, ki, nem pillanatnyi bevételi többletet, hanem az ország erkölcsi jóllétét veti latba, inkább új egyenes adót viseljünk, mint sem a lottó-közvetett adóját fizessük továbbra is.

VI. Lajos király látván a püspököt aranyozott szerszámu öszvéren ülni, így szólt hozzá: „Hajdan számmal is megelégedtek a püspökök.” — „Az akkor volt — válaszolt a püspök — mikor a királyok juhászok voltak.”

Fülöp maredoniai király arról értesülvén, hogy hivatalnokai szakálukat festik, azokat e szavakkal bocsátta el: „Ki sajátja iránt hűtelen, hogy lenno hű a közdolgokban.”

Nagy Sándor látván egy haját kenő öregot: „Ne hajadat kend — ugy mond — hanem lábaidat, hogy gyorsabban haladhass.”

Socrates midőn tudtára adták, hogy valaki roszt beszélt róla, így szólt: „Nem tud jót beszélni az, ki maga rossz.”

V. Károly sirverse. Carolus Quintus
Hic iacet intus.
Ora pro eo bis aut ter,
Ave Maria et pater noster.

Anthistenes kérdeztetvén, mint kell a fejlődelmek udvarához közeledni? így szólt: „Mint a tűzhöz, nagyon közel ne menj, nehogy megégesd magadat, de nagyon távol se maradj, nehogy megfázzál.”

Sokrates kérdeztetvén, mi által különböznek ő más emberektől, mondá: „Mások élnek, hogy egyenek; én eszem, hogy éljek.”

Pithagoras kérdeztetvén tanítványától, mi módon juthatna a bölcsök sorába? így felelt: „Ha semmit sem beszélsz, csak egyedül azt, a mit jól tudsz.”

Theocritus előtt egy vad poeta fölolvastván verseit, kérdé, melyek tetszenek legjobban? — „Azok, melyeket elhagytál.” — volt a válasz.

A jelen viszonyok közt szüksége van az államnak jövedelmekre, de ha egyáltalán nem akarjuk is a jövedelemfokozás helyett a kiadás apasztását elfogadni s a jelenlegi statusquo mellett maradunk: a kis lottó eltörlése után mindig megmarad az a nyereségünk, hogy a szegény osztály szemei előtt nem lebegvén a ternök után elérhető János pap országa, újra hozzá fog szokni népünk a gondolathoz, hogy ha tisztességesen akar élni, dolgoznia kell. S ha a nehezen szerzett filléreket nem lesz alkalma a kis lottó örökkéves gyomrába hányni: a jóllét emelkedni, az adóképesség pedig fokozódni fog. Szóval a kis lottó eltörlése gyökeres javulást idézne elő hazánk középosztályának s a szegényebb népek anyagi viszonyaiban. Eltörlése azért ugy anyagi, mint erkölcsi szempontokból egyaránt szükséges. B. N.

Közegészség ügy.

Felhívás egy magyar hasonszenvi ügypártolók társulata alakítására.

A hasonszenvi gyógymódnak sok ezer ügybarátja van hazánkban, kik annak haszna, czélszerűsége és kimutatott eredményeiről saját tapasztalataik által meg lévén győződve, ahoz teljes bizalommal viseltetnek, sőt orvosok hiányában azt mint laikusok alkalmaszák is. — Ez ügybarátokhoz fordulunk azon felszólítással, hogy sorakozzanak velünk együtt a homöopathiának zászlója körül és lépjenek be az alakulandó magyar hasonszenvi ügypártolók társulatába, a melynek Németország több tartományában már évtizedek óta fennállanak és a homöopathia érdekében sikerrel működnek. E társaságnak czélja a hasonszenvi gyógymódot előmozdítani, biztosítani és terjeszteni, és pedig ügypártolónk összeműködő buzgó tevékenysége által.

Az emberiség érdekében álló ezen magasatos czél elérése végett a társaság a következő feladatokat tűzé ki maga elé:

1) Folytonos nyílt és rendszeres propagandát csinálni a hasonszenvi ügynek, tehát nemcsak összetartani az eddigi ügypártolókat, hanem újakat is szerezni annak. 2) A hasonszenvi gyógyászatot a vidéken is terjeszteni és egyszersmind ott a hasonszenvi orvosok számát szaporítani. 3) A kiképzett hasonszenvi orvosok alkalmaztatását előmozdítani és esetleg állásukat biztosítani, miután azok mindaddig a hivatalos alkalmaztatásból legtöbb esetben ki vannak zárva. 4) A hasonszenvi orvosi irodalmat anyagi hozzájárulással, s különösen a hazai és legjobb külföldi munkák magyar nyelven kiadása által lehetőleg előmozdítani. 5) Hasonszenvi gyógyintézetek felállítását elősegíteni. 6) Egészségi egyletek alapítását oly czélból mozdítani elő, hogy az ily egyletek tagjai csekély havi részletfizetésért hasonszenvi gyógykezelésben részesülhessenek. 7) Mind e feladatok keresztülvitelére, nevezetesen a propaganda szerzés végett egy népszertien szerkesztett egészségügyi folyóiratot adni ki, mely minden a hasonszenvre vonatkozó és a társulat tagjait érdeklő ügyet felkaroljon és támadás vagy védelem esetén a nyilvánosság előtt a tagok érdekeit képviselje.

Evi rendes tagsági díj 6 frt. leand, mely összegben a társulat folyóiratának elfizetési ára is bennfoglalatik. Azon felüli nagyobb díjfizetés-k, valamint külön alapítványok is köszönettel fogadtatnak.

A társulata lépni szándékozó ügypártolók kéretnek neveiket e felhíváshoz csatolt gyűjtőívre lakhelyük és utolsó postájukkal együtt feljegyezni, és e gyűjtőíveket az alak, bizottsághoz Budapestre V. kerület Méréleg-utca 3. szám II. emelet 33. ajtószám. mielőbb elküldeni.

A társulati alapszabályoknak a magas kormány által történendő megerősítése után megtartandó alakító közgyűlésre minden az ideig aláírását beküldő ügypártoló meg fog hivatni.

Kelt Budapesten, 1876. deczember hóban.

Az alakító bizottság.

Irodalom s művészet.

Uj könyvek. A Franklin Társulat Budapestén ismét néhány, kiadásában újabban megjelent s igen csinosan kiállított könyvet küldött be szerkesztőségünknek, még pedig:

A *találmányok könyve* ismeretek a kézműipar és műipar mezejéről. A földmívelés, ipar, és kereskedelmiügyi magyar kir. miniszter megbízásából és az országos magyar iparegyesület felügyelete alatt több idevágó munka alapján dolgozta Freceskay János. 9. és 10. füzet. Egy-egy füzet ára 40 kr.

Tartalmuk: *A papírmaché és egyéb rokantárgyak*. Ez ipar keletkezése. Nyers anyaga. Feldolgozási módok. A képlési pép előállítás. Minták. Kőpép. Sajtolat fatömedék. Az enyvesztés modora. Szelencze-gyártás. A papírpép feldolgozása. Papirfehérnemű. *Könyvkötés*. Történeti rész. A könyvek kötése, hajtogatása, fázológép. Tűzés. Metszés és az erre való szerzőmök. A könyv gerince és sarkai. Sotulás és ékítés. Aranyozás. *A bőr feldolgozása*. Nyerges. Csizmadia. Kesztüis. A bőr feldolgozása. Nyerges és tarolyos. A csizmadia. A cipőgyártás gépekkel. A talpalógép. A kesztüik gyártása. Anyaguk. A bőr kiegyengetése, szabása, varrása. *A szőr, sörtek és belek feldolgozása*. A kalaposság. A szőr nemezelése. A

szilálás, ványolás. A mintázás és kikészítés. A kefék és ecsetek. Hűrkészítés. A fanemek. Európai fanemek. Európán kívüli fanemek. A fametszés. Történeti rész. A fametszés gyakorlata.

E két füzetet a vállalatnak első kötete teljes, a teljes kötetnek ára füzve 4 frt. — Minden kötethez a benn előforduló műszavak értelmére, egy magyar-német-francia-angol műszótár adatik.

A „Hasznos mulattató“ című ifjúsági folyóirat a közlekedő újjáéledő ötödik évi folyamába lép s ugyanekkor nevezetes változásoknak néz elébe. Ugyanis előfizetési ára tetemesen lejjebb szállítatik. Eddig megrendelési ára egész évre 6 frt. volt, újévtől kezdve 4 frt. leendő. Mely előnyös változást midőn ezennel a közönség figyelmébe ajánljuk. Megjegyezzük, hogy a „Hasznos mulattató“ díszes kiállításban, könyv alakú füzetben színes borítékkal havonként kétszer jelenik meg, minden füzet kitűnő közleményeket tartalmaz s szép képekkel van illusztrálva, úgy hogy ezen kitűnő gonddal szerkesztett s irodalmunkban egyedül áll; komolyabb irányú ifjúsági folyóirat nagyon érdemes a haladni, mivelődni vágyó értelmű ifjúság pártolása. Kiadóhivatal Budapest, Józsefváros, ősz utca 15. sz. — Dolinay Gyula szerkesztő neve alatt, ide intézendők a megrendelési pénzek.

A „Lányok Lapját“ mely szintén Dolinay Gyula szerkesztése mellett jelenik meg, hasonlóképpen ajánljuk az érdeklettek figyelmébe. Ezen gyönyörű kiállítású folyóirat máris nagy népszerűségnek örvend a haza honleányai előtt. A kitűnően írt női jellemet fejlesztő elbeszélések, honleányi erényekre buzdító költemények mellett, jó részt foglalnak el ezen lapban a gazdaszonykodás és háztartás körébe vágó ismeretterjesztő közlemények mi az egészséges irányú nevelésügy szempontjából rendkívül figyelemre méltó. — Ebből látható, hogy a „Lányok Lapja“ inkább serdülőkorú leányok számára van szerkesztve. A „L. L.“ előfizetési ára negyedévre 1 frt., félévre 2 frt. Kiadóhivatal Budapest, ősz-utca 15.

Apróságok.

Ki a jobb uszó? Egy angol avval dicsekedett, hogy ő akármilyen széles folyamat átúszik, a másik pedig azt állítja, hogy az ő négerje jobban tud uszni. Fogadtak. Ki volt tűzve a próba napja, megjelentek a tengerparton, s az angol nyakába emni és inni való volt. Mire való ez? kérde a néger. „Megéhezem míg a tengert átúszom!“ felelt az angol. A néger jobban féltette életét, minthogy a fogadásban részt mert volna venni. Az egészben az a legjobb, hogy az angol úgy tudott uszni, mint a fejsze.

Svábnál volt a huszár szálláson. Egyszer csak nem ad az asszony délből húst az asztalra. „Hol maradt a hus, gazdaasszony?“ — kérde a vitéz, ki nem igen szeretett börtölölni. „Jaj, huszár uram, ma mindenszentek börtölje van, ma nem szabad húst enni,“ — felelé a buzgó sváb. „No hát mindenszentekért én is börtölök egyszer,“ nyugodott bele a huszár sorsába. Vagy öt hét múlva egyszer megint nincs hús az ebédnél. „Gazdaasszony hol maradt a hus?“ — riadt fel a huszár. „Ma szent Miklós börtölje van,“ vigasztalá a menyecske a huszár. „De szent Miklós ide, szent Miklós oda; börtöltem én már mindenszentekért; ha ökeme is szent, tartotta volna az orrát a többi szent között, én ő érte extra nem börtölök.“

Nem kell több juhász. Azt mondják csak egyszer volt kutyavásár. Igen, de Budán és nem Londonban, itt a gazdasági palotában minden évben van. Juhászok kutyákat árulnak. Az eladandó kutyát, még szemé ki sem nyílt, egy birka alá teszik. A kutya a nyáj között nő fel, idősebb korában sem vadállatot, sem idegen embert nem ereszt a nyájhoz, reggel kihajítja a nyáját, és este hazatereli. Egy ilyen jó kutyáért sok pénzt adnak Angliában.

Hirek.

— **Lapunk előfizetőinek nagyobb része nem olvasta s nem bír tudomással a felől, miszerint a lap ára új évtől nagyobbodott, a menyiben még előfizetőink nagyobb része a régi árak mellett küldi be előfizetését. Helyén látjuk e körülményre t. előfizetőinket ujalog figyelmeztetni a sok rendtelenségek és zavarok kikerülése érdekében.**

— **Karácson esteje** kegyeletes ünnepélyek közt folyt le városunkban; nemcsak a családi körökben, hanem a kisdedovodákban, zárdában és árvaházban is megünnepeltették e nap. A helybeli két kisdedovodában a palota és belvárosban igen szép karácsonfa volt felállítva, nagy közönség jelent meg mindkét helyen. A kisdedek szavaltak s énekeltek s valóban öröme tellett a közönségnek bennök. Az árvaházban szintén szép volt a karácsonfa ünnepélye, a csinos karácsonfan kívül gróf Zichy Jenő igazán szép ajándékokkal lepté meg a kis árvákat, igen sok játékok, mely mulattatva tanit, könyvet adományozott, mely ajándék két hosszú asztalon volt kiállítva. Helybeli jótékony családok pedig élelmi szerekkel örvendeztették meg a kis árvákat. Köszönet nemes tettükért. Közönség ugyan nem nagy számmal jelent meg az

ünnepélyen, de a kis szám is gyönyörködött a társadalomnak megmentett derék fiuk szavalása, éneklése s így szellemi haladása felett. Díszes volt az ünnepély az apáca zárdában is, hol szintén szép közönség volt együtt; kegyeletes előadással ületett meg ez est; szóval városunkban mindenütt az ünnepélyes est illőleg megtartott.

— **A karácsoni ünnepek** kegyeletes tartattak meg városunkban mindenütt s nemcsak a templomok voltak tele ajátatos közönséggel az ünnepek alatt, de a családi körökben is a kegyeletes s szép napja megülett.

— **Nyilatkozat.** A „Székesfejérvár“ legújabb számában arról vádol Moenich Károly ur, hogy újban kibocsájtott könyvjegyzékben az általa s Vutkovich Sándor által szerkesztett „Magyar írók névtárát“ Vutkovichnak tulajdonított és az ő nevét elhallgatván, az ő „írói tulajdonjogát,“ csorbított. Legyen nyugodt Moenich ur; nekem az eszem ágában sem volt, és erről talán M. urat is meggyőzőm, ha meg-sugom neki, hogy ama könyvjegyzéket nem magam állítottam össze, hanem Wodianer úrtól, az általa szerkesztett jegyzékből a magam számára is nyomatam le bizonyos számú példányt, és egyedül a boríték iránt rendelkeztem szabadon. A cím hiányos közlése tehát nem az én hibám. — Egyébiránt ugy tudom, hogy könyvkereskedési árjegyzék nem bibliographia, s hogy „írói tulajdonjog“ vitás kérdésekben az olyannak semmi bizonyítói ereje nincs. — Hogy azonban M. urnak sem jogait sem babérait nem akartam „kijátszani,“ fényesen bizonyítja a „Figyelő“ 1876. szeptemberi füzetének borítékja, a hol is a Vutkovich-féle „Magyar írók albuma“ és a Moenich és a Vutkovich féle „Magyar írók névtára“ egymás mellett vannak hirdette csendesesen, békésen — Végül pedig biztosítom M. urat, hogy semmiféle felsőbb helyről inspirációkat nem szoktam elfogadni s még kevésbé követni. Menyinyiben alapos M. ur „komoly tiltakozása,“ annak megítélését ezek után bátran rábírom magára Moenich Károly urra. Budapest 1876. decz. 18. *Aigner Lajos.*

— **A locs-pocs idő** megszűnt s a karácson meghozta a valódi téli időt. Vasárnap este kezdődött már zuzmora eséssel s hideg széllel. Hétfőn este pedig kemény fagy állott be.

— **Irodalom.** Vettük a „Petőfi-társaság lapja“nak előfizetési felhívását. A lap kizárólag szépirodalmi közönség lesz és megjelenik minden vasárnap két nagy íven. Előfizetési ára egész évre 10 frt., félévre 5 frt., negyedévre 2 frt. 50 kr. Első előfizetője e lapnak királynénk ő felsége, a mi, úgy hisszük eléggé ajánlja az új vállalatot.

— **Kossuth Lajos** nagy hazánkfia, a keleti kérdésben újban igen érdekes levelet intézett Simonyi Ernőhöz, mely általános elismerést és rokonszenvet keltett. A levelet a pesti lapok hétfői száma hozta.

— **József főherczeg** Cannesban ismét ágyban fekvő beteg; de állapota nem veszélyes. A főherczeg az ottani hírtelen légváltozásnak lett áldozata, mert míg a hévmérő nappal 20 fok meleget is mutat, éjjel 8–10 fokra süllyed alá. Ó fensége az esti sétákat kedvelvén, a hírtelen légváltozás folytán hűtötte meg magát, de most már túl van minden nagyobb bajon.

— **Ritka nemes tett.** Farkas Ferencz fülei gazdatiszt, mint lapunkat értesítik — naponkint tizenkét szegény gyermeket lát el meleg étellel és ruhával, kik Sándorka és Kölestelek majorokból bejárnak a fülei iskolába. Lejje a jötevő és fenkölt gondolkozásu ur s neje nemes tettöknek jutalmát keblök boldogító érzetében.

— **Törökország alkotmányt kapott.** E hó 23-án hirdettetett ki a nép örömrivalgásai közt. Az ország minden lakosa egyenlő s ottoman névvel hivatik. Az uralkodó vallás a mohamed, de a többi vallás gyakorlása szabad. Minden 50 ezer ember választ 1 képviselőt. A képviselőház 2 kamarából áll. Örülünk azon, hogy Törökország ezen új tettével az európai alkotmányos államok közé lépett.

— **„Katonai lapok“** cím alatt Budapestén Takátsy József szerkesztése mellett katonai szaklap jelenik meg a jövő év elsejétől fogva. Az első szám beküldetett hozzánk, elég ügyesen van összeállítva.

— **Meteorologiai észleleteket** ezental rendszeren közlünk külön rovat alatt Wissinger Károly realtanár ur szivességből. Közlését jövő évben kezdjük meg s állandó rovatunk lesz.

— **Pályázat.** Sóskut község előljárósága által ezennel közhírré tétetik, hogy községünkben a születési állomás 40 frt. évi fizetés és minden születési segély nyújtásnál 1 frt. díjazással rendszeresítvén, felhivatnak mindazon okleveles születésnök, kik ezen állomást elnyerni óhajtják, hogy kellőleg felszerelt folyamodványokat (melyben a tót nyelv bírása is igazolandó) 1877. évi január hó 15 ig alólirt előljáróságnál annálkább benyujtsák, minthogy később beérkezendő folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak. A választás 1877. évi január hó 22-én fog Sóskut községházánál megtartatni. — Sóskuton deczember hó 16-án 1876. — *Wittmájer Mihály*, jegyző. *Kováts Vendel*, bíró.

— **Villanyvilágítás.** A gázvilágítást veszély fonyegeti. Újabb időben ismételt kísérletek tétetek több-féle, hogy a gázvilágítás helyett a villanyfény alkal-

mazzassék. Közlekedő egy bécsi indóházban tettek a villanyfényvel kísérletet, most pedig Milano városa határozta el, hogy utzáit villanyvilágítandja meg. E rendszer szerinti világításnak a gáz alkalmazása felett annyi előnye van, hogy kétségtelenül közelebb Európa minden nagyobb városában az elektrikus fény nappali világítás mellett fognak sétálhatni a boulevardon.

— **Új zeneművek.** Tábornszky és Parsch zeneműkereskedésében megjelent: „Az erdő mentén“ keringő, szerző ifj. Farbach Gyula, ára 80 kr. „Circus polka,“ szerző Farbach Gyula, ára 50 kr. „Klarinetos az én nótám fujja“ s „Tulipános a kalapom,“ népdalok szerző Tisza Aladár, ára 60 kr. Ezen új érdekes zeneművek kaphatók helyben Klökner P. kereskedésében is.

— **A fejmegyei legtöbb egyenes államadót** fizetők (virilisták) 1877. évi névjegyzéke egy kis füzetben megjelent. E szerint az adófizetés maximuma 22, 989 frt. 71 kr. A legkisebb 274 frt. 20 kr.

— **Az ifjúsági bála** a meghívók szétküldése megkezdett. A bála sokan készülnek és úgy látszik sikerült fog lenni. Ezenkívül még a farsang alatt két bál terveztetik, melyek azonban a színházban tartatnak meg.

— **A pápa ötven éves püspöki jubileuma** jövő év június 3 kán lesz, s nagy előkészületek tesznek megülsére, e végből Romában már bizottság is alakult. Az ünnepély a San Pietro di Vineoli székesegyházban fog megtartatni, hol ötven év előtt a pápának püspöki fölavatása végbement.

— **Ügyvédek számára** a fejmegyei ügyvédi kamara területén, az újabb kimutatások szerint 126. Ezen ügyvédi kamara területe kiterjed Fejér és Veszprém megyékre.

— **Színházi intendaturánk** nem tudjuk mi okból és mi szándékkal engedte meg karácson este a színi előadást. Ha nem vette is figyelembe a kegyeletet, mely nap estéjét ünnepl leginkább a közönség, tekintetbe kellett volna venni azon practikus oldalát a dolognak, hogy a nagy közönség egy nagy része árvaházban, kisdedovodákban, zárdában vagy pedig saját családi körében el van foglalva, bizony nem megy a színházba, hova egész éven át mindenkor mehet, hanem megüli a kegyelet ünnepét. — De nagyon kevesen is mentek. Az ily vásári dolgok nem nevelik a színészet értékét, hanem a közönség ellenszenvét idézi fel a kapzsiság.

— **Vadásztörvény.** A vadászati törvény módosítása tárgyában törvényjavaslat nyújtatott be a képviselőházhoz, melyszerint a politikai hatóságok által rendezendő hajtóvadászatokon olyanok is részt vehesenek, kik vadászati igazolvánnyal nem bírnak. A képviselő ház pártjai már vitatják, s pedig ugyan behatóan, mert azon nem tudnak megállapodni, az ily hajtóvadászatokra kiadja az engedélyt, a miniszterelnök, belügyminiszter, főispán, alispán, közigazgatási bizottsági elnök, vagy maga a közigazgatási bizottság; bizony fontos kérdés, a haza ügye függ tőle, s így legjobb lenne egy pár sinecurat teremteni e kérdés nyilvántartása s engedélyezésére.

— **A török sobesültök** részére Udvardy Mariska k. a két kilogramm tépést küldött az „Egyetértés“ szerkesztőségéhez.

— **Valóságos nyári vihar** volt Budakeszin e hó 20-án. Reggeli 3 órakor szakadó eső volt, tartós, erős sokszor ismétlődő mennydörgéssel és oly villámlással, hogy a szobák belsejét bevilágította. A megrémült emberek most már bizonyosnak tartják a háborút.

— **Színházunkban** e hó 23-án „Peleskei notárius,“ 24-én pedig a „Tékozló“ adatott, közönség nem nagy számmal jelent meg, az utóbbi előadás sikerültebb volt.

— **Lapunk legutóbbi számában** az izr. krajczáregylet által január hó 6 kán rendezendő füzérkéjére vonatkozólag közölt értesítésünket oda igazítjuk ki, hogy e táncestély nem mint tévesen említett a kereskedelmi csarnok helyiségeiben, hanem a „magyar király“hoz címzett szálloda nagy termében fog megtartatni, mely helyreigazítást t. olvasóink tudomásul sziveskedjenek venni

— **Éjfél misére** ment két kis fiu a zircziek templomába, ott szépen meghuzták magukat egy gyónatószekebe és szerencsésen elaludtak. A hívők eltávoztak a templomból és az ajtókat már bezárták, midőn az álmostáskák felébredtek és kétségbeesetten segélyért kiáltottak. Arramenök figyelmesek lettek, s így menekültek meg fogságukból.

— **Meghíusult betörés.** Mult szombaton este 6 és 7 óra között a Töltényi-féle házban levő Stern testvérek boltjába ismeretlen tettesek álkulcsok segítségével behatottak; s ott a Wertheim-pénzszekrényt kísértették meg feltörni, mi azonban nem sikerült, s a jó madarak eltávoztak mielőtt hurokra kerültek volna. Ily téli mozzanatok, a rendőrséget a legkeményebb és legkiméletlenebb intézkedésekre utalja. Kérjük is rendőrhivatalnokainkat, legyenek szivesek a téli napokban a személy- és vagyonbiztonság tekintetében mindent elkövetni.

— **Betörés.** Olesó pecsenyére fájhatott a foga annak, ki szombaton éjjel Emhecht János ur mérsárszékebe tört, és használván a tulajdonosnak édes álmát — a mit csak kezeügyében kaphatott, azzal felrakodva nyomtalanul eltűnt az éjjeli homályban.

— Japán bankok is lesznek nemsokára. Mint a Mikadó országából Európába küldött lapokból értesülünk, a japán kormány mindenben utánozni akarván az európai szokásokat, bankjegyek kibocsátását határozta el. Egyelőre csak 5 sen értékű bankjegyeket nyomtatnak. Egy sen mi pénzünk szerint 50 krajczárnak felel meg.

— Kétezer éves kincs. Cesnóla tábornok Cyprus szigetének déli partjain Kournim nevezetes romjai alatt négy halotti szobát fedezett fel. Azokban 550 gyűrűt, 280 ezüst tárgyat, 400 bronz és réz-edényt talált. — Maga az arany 300,000 frankra becsültetik.

— Muszka civilizáció. Az orosz kormány a lengyelországi zylomiri káptalannak megparancsolta, hogy a papnöveldeben a lengyel nyelv helyett az orosz nyelvét használják. A káptalan ellenszegült a humanus muszka kormány pedig elkansukáztatta őket Vilnába. Ne neked muszka civilizáció.

— Nem rossz! Több vasut igazgatóság a B. értesítő szerint utasította közegeit, hogy az ócskább ezüst pénzeket csakis értékükön alól fogadják el. Ekép egy kopott tizkrajczáros szerintük nem ér többet nyolcz új krajczárnál. Furcsa — ha igaz.

Gabona-ár december 27-én.

100 kilogramm	frt	kr	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	12	50	12	—	11	80
Kétszeres	10	—	9	80	9	50
Rozs	9	—	8	80	8	50
Árpa	6	80	6	60	6	40
Zab	7	80	7	60	7	40
Kukoricza	5	10	5	—	4	80

Felelős szerkesztő: Hattyúfy Dezső.

Hirdetések.

Nehézkórt

levélileg gyógyítja a specialista

dr. Külisch.

Drezdában, Neustadt (Szászország.)

8000 sikerrel gyógyítottak bizonyítványai.

Haszonbér.

A velencei gözmalom melletti

„Rózsa-csárda“

1877. évi január 14-én d. e. 10 órakor a velencei nagyvendéglőben tartandó nyilvános árverés útján 3 évre lesz haszonbérbe kiadva.

Bővebb értesítés a velencei közbirtokossági gondnokságnál szerezhető.

Pilseni módra készült kőbányai sör

Alulírott vendéglős tisztelettel tudatja a n. é. közönséggel, miszerint vendéglői-tiszteletihelyiségében (bevárosi gőzfűtőház) a legjobb minőségű pilseni módra készült kőbányai sört tart, és a körül megírt árak szerint kiszolgáltatja; — továbbá ajánlja magát lavi-étkezések kiszolgáltatására a lehető legmérsékeltőbb árakon. Világosreggelik és vacsorák mindenkor gyorsan és pontosan kiszolgáltatnak.

A n. é. közönség pártfogását kérve vagyok tisztelettel

kész szolgáljuk
Nagy Sándor,
vendéglős.

1 pohár sör 6 kr.

1 kanosó sör 10 kr.

Egy liter 20 kr.

Karácsonyi és

KARÁCSONYI ÉS UJ-ÉVI

Uj-évi ajándékok

ajándékokul

legalkalmasabbaknak ajánlja

REITMANN DÁVID

ujjonan megnyitott

illatszer-kereskedését

Székesfejérvárott, nádor-utca Töltényi-ház.

Leggazdagabb raktárát direkt Párisból érkezett illatszerárúiból, ugymint Casette és pipere tárgyából a legizlésebb kiállításban, ugyszinte mindennemű valódi angol, francia és német gyártmányú illatszerárúiból, a mi csak e szakba tartozik, mint fésűk, fej-, ruha- és fogkefék stb. a legjutányosb árakon kaphatók.

Reitmann Dávidnál

Székesfejérvár, nádor-utca

Vidéki megrendelések a leggyorsabban teljesítenek.

OLCSÓSÁGOK

ujévi ajándékoknak.

Ujjonnan érkezett:

1000 r. koczkás és csikos szövet 8 kr.

5000 r. sima és koczkás Cheviot 15 kr.

Kapható:

LUSTIG MANÓNÁL,

Székesfejérvárott, a takarékpénztár épületében.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítenek.